

Էլեկտրոն-պրոտոնային դեպրերի
ընտրությունը միջուկային
փոխազդեցություններում

*Ուսանող՝
Ղեկավար՝*

*Դավիթ Մարտիրոսյան
Նատալյա Դաշյան (ԵրՖԻ)*

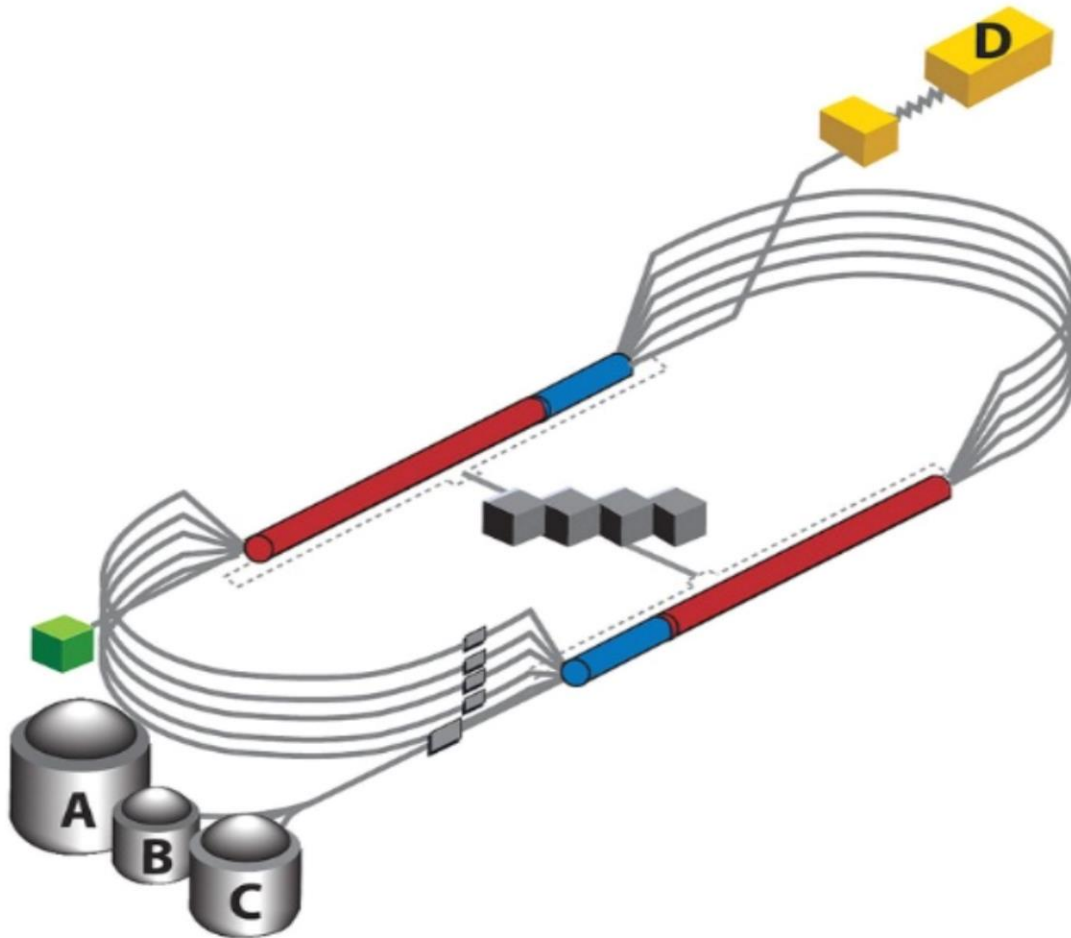
Բովանդակություն

- Նպատակ
- CLAS/eg2 գիտափորձը և թիրախը
- Էլեկտրոնի և Պրոտոնի նույնականացումը և կիրառված սահմանափակումները
- Ճնման z գագաթի վերականգնումը և (ep) դեպքերի վերականգնումը
- Ստացված արդյունքներ

Նպատակ

- Ուսումնասիրել մեծ անկյունների տակ ցրվող պրոտոնների իմուլսային բաշխվածությունը
- Տվյալների մշակումներն իրականացվել են հետևյալ փուլերով`
  - Մշակումն ներառում է $A(e, e', P_{back})X$ դեպքերի ընտրությունը, որտեղ P_{back} -ը 90° -ից մեծ անկյուններով ցրված պրոտոններն են:
  - Էլեկտրոնների և պրոտոնների նույնականացում, տարանջատում
  - Դեպքերի վերականգնում

CEBAF գծային արագացուցիչ

CLAS (CEBAF Large Acceptance Spectrometer)

Torus magnet

6 superconducting coils

Drift chambers

argon/CO₂ gas, 35,000 cells

Large angle calorimeters

Lead/scintillator, 512 PMTs

Gas Cherenkov counters

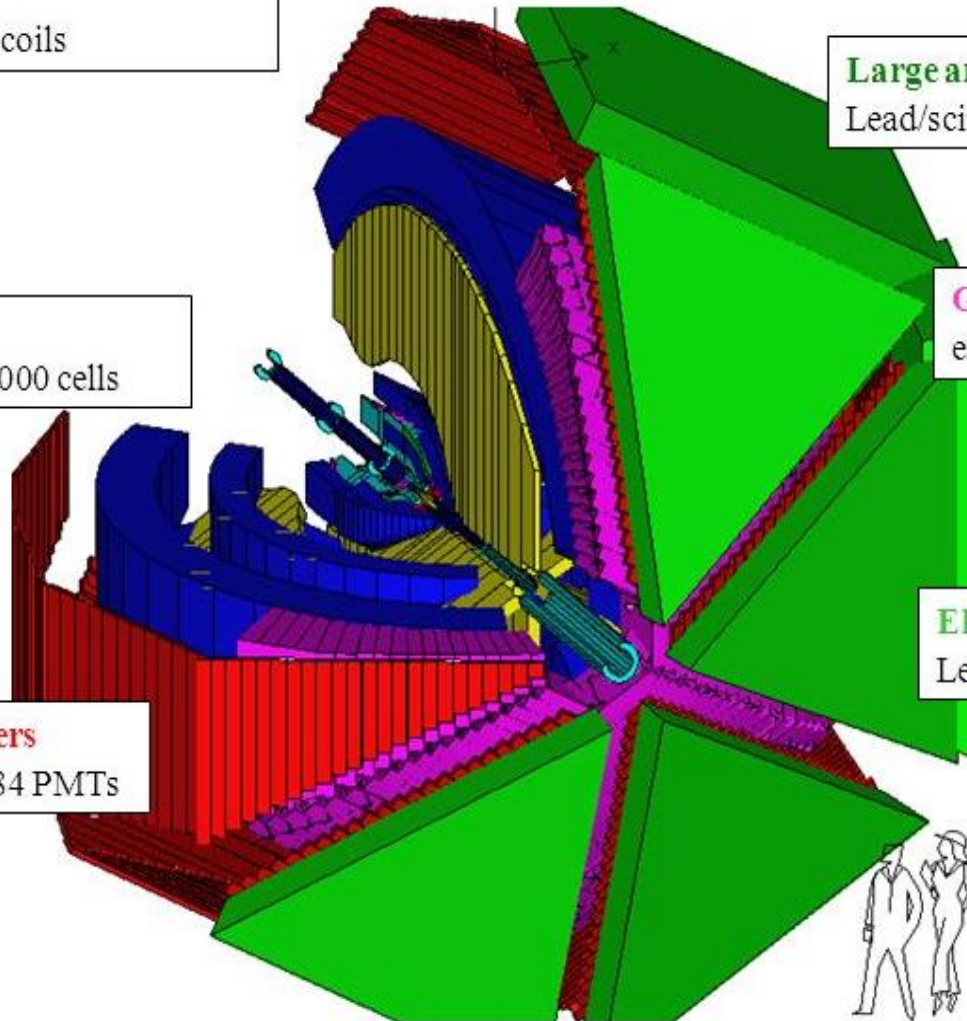
e/ π separation, 216 PMTs

Electromagnetic calorimeters

Lead/scintillator, 1296 PMTs

Time-of-flight counters

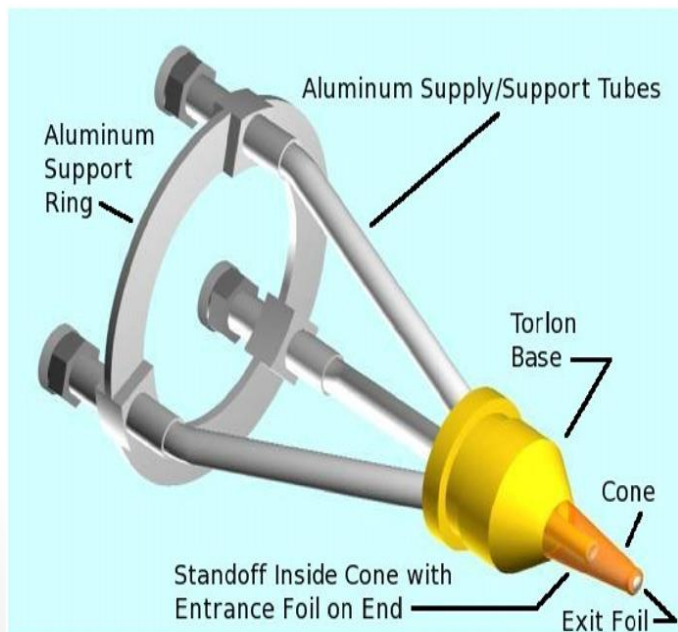
plastic scintillators, 684 PMTs

Էներգիան գրանցելու համար:

CLAS/eg2 գիտափորձը և թիրախը

- Գիտափորձն իրականացվել է 2004թ
- Փնջի էներգիան՝ 5.014 ԳԷՎ
- Փնջի հոսանքը՝ 8 նԱ
- Թիրախը կրկնակի է՝ LD2 կրիոգենիկ և դրան հաջորդող պինդ-թիրախ (^{12}C , ^{56}Fe , ^{208}Pb) [տվյալ աշխատանքում ^{208}Pb]

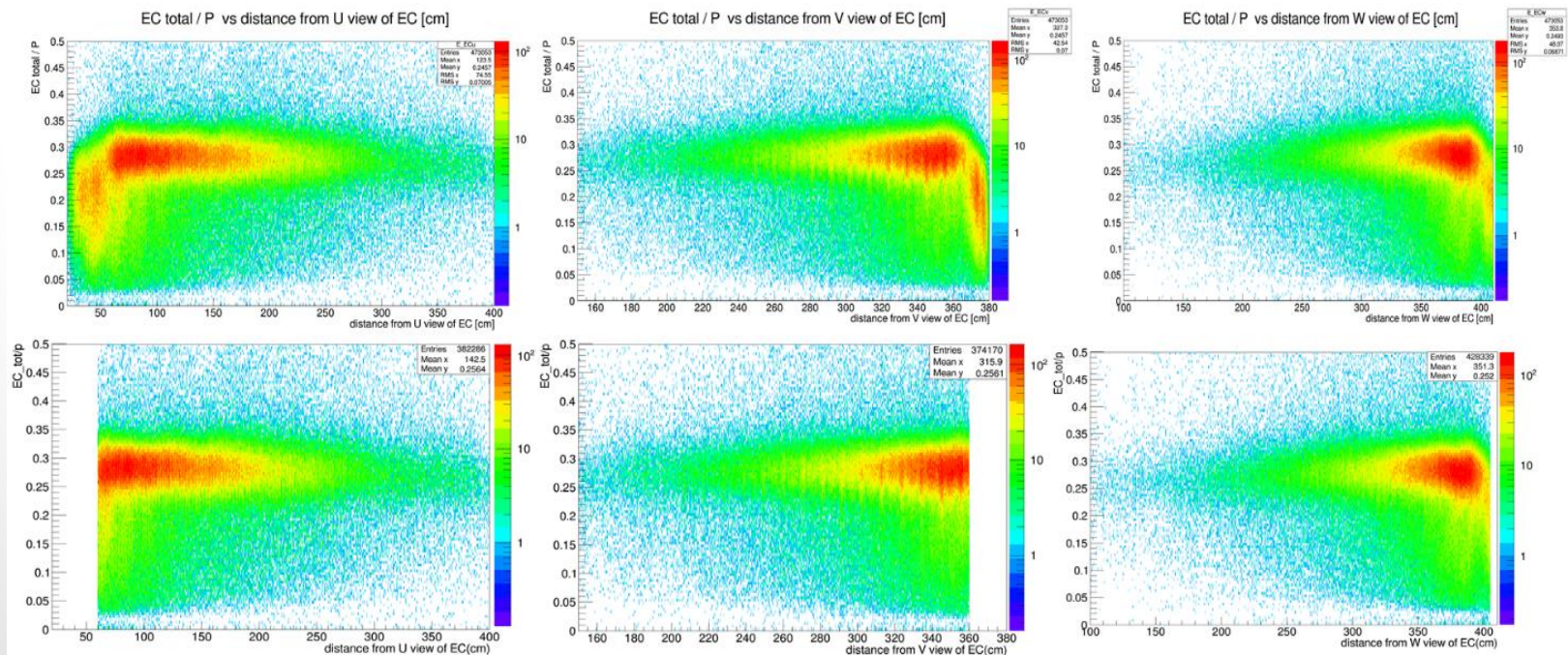

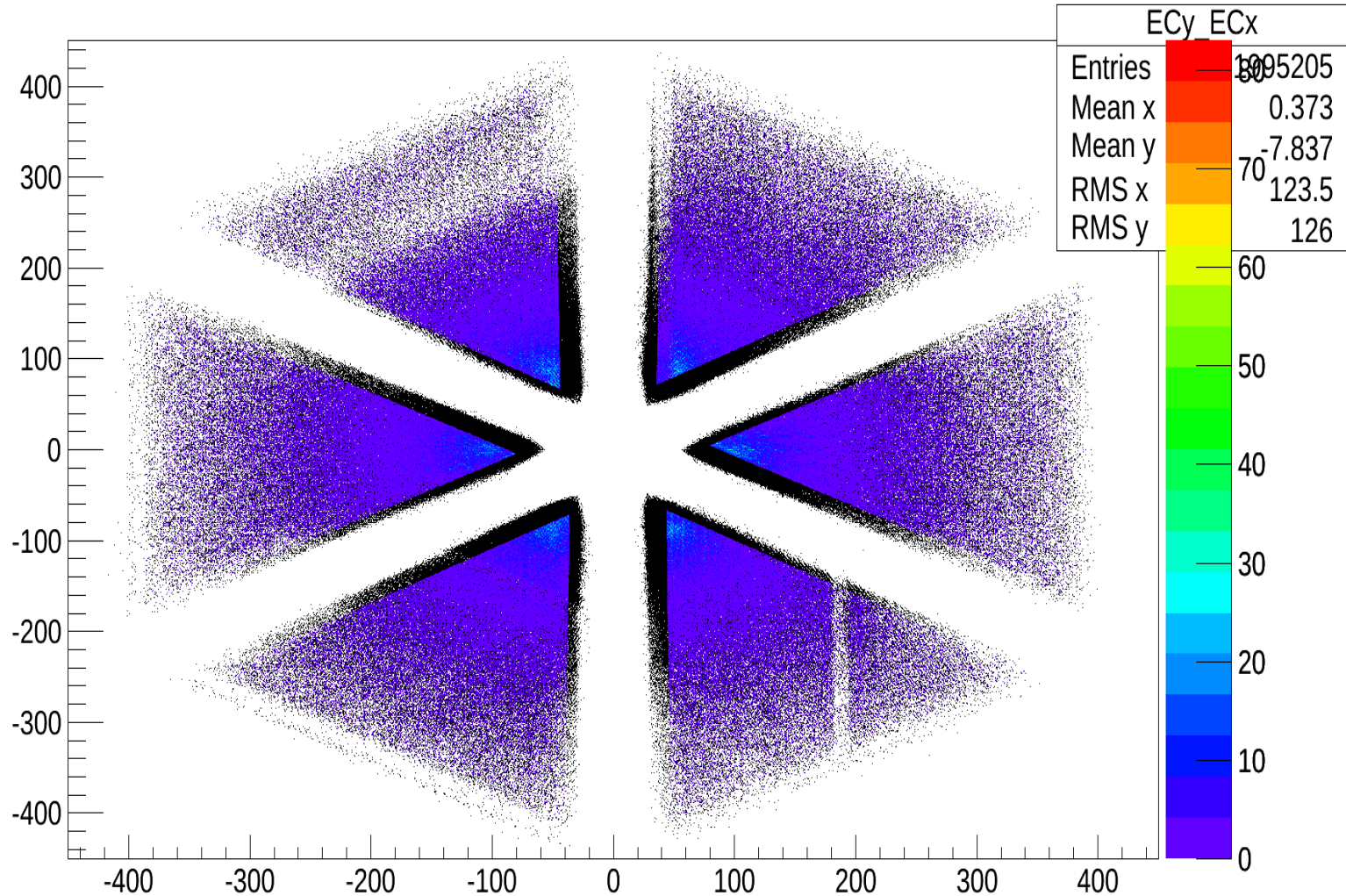
Էլեկտրոնների նույնականացումը

Էլեկտրոնների նույնականացումը հիմնվում է դրեյֆային խցիկներում (DC) էլեկտրոնի հետքի վերականգնման, Չերենկովյան հաշվիչներում (CC), սցինտիլացիոն հաշվիչներում (SC) և էլեկտրամագնիսական կալորիմետրում (EC) փոխազդեցություններից ստացված ինֆորմացիայի վրա:

EC-U > 60 cm, EC-V < 360 cm, EC-W < 395 cm

Էլեկտրոնների նույնականացում

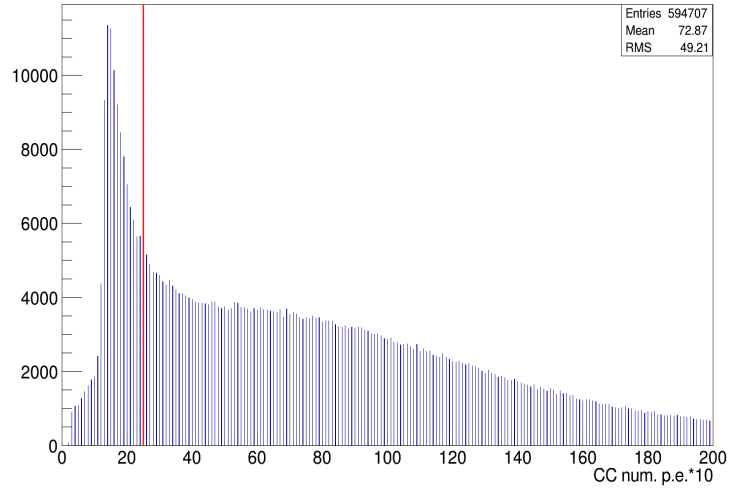
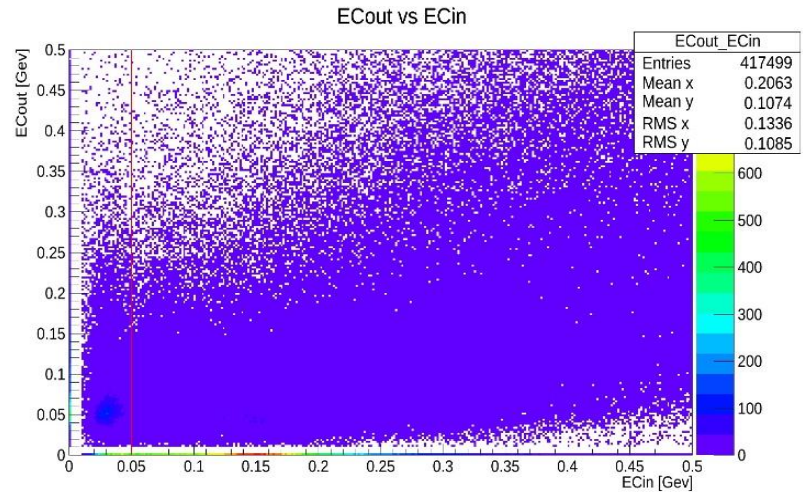

Էլեկտրոնների նույնականացում

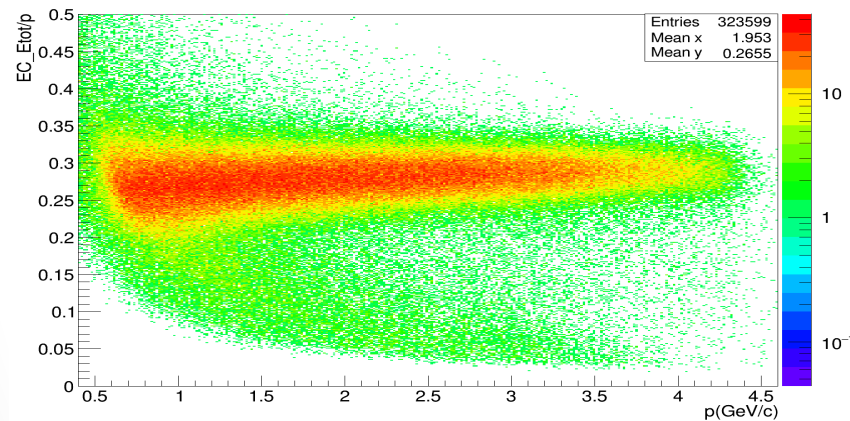
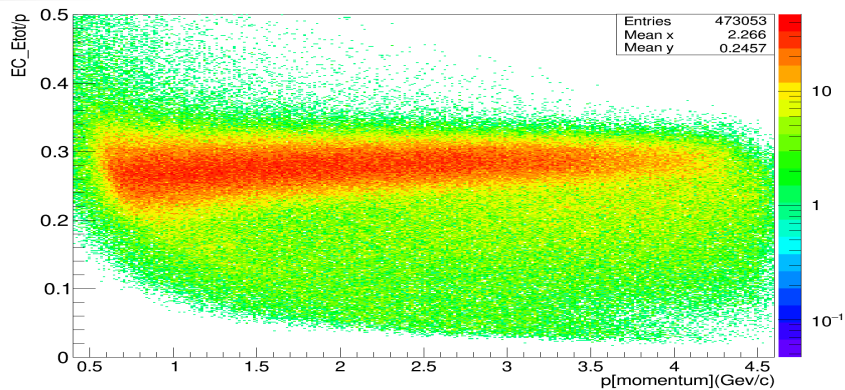
Նույնականացման համար կիրառվել են նաև այլ սահմանափակումներ

- Էլեկտրամագնիսական կալորիմետրի (EC) ներքին հատվածում էներգիայի կորուստները պետք է լինեն մեծ 50 մեՎ-ից, $EC_{in}(EC(0)) > 50$ մեՎ,
- Էլեկտրամագնիսական կալորիմետրի (EC) արտաքին հատվածում էներգիայի կորուստները պետք է լինեն 10 մեՎ-ից մեծ, $EC_{out}(EC(0)) > 10$ մեՎ
- Չերենկովյան հաշվիչներում (CC) պետք է առաջանա ավելի քան 2.5 Ֆոտոէլեկտրոն, $n_{phe}(CC(0)) > 2.5$:

Էլեկտրամագնիսական կալորիմետրում (EC) ըստ իմպուլսի նորմավորված էներգիան՝ $EC_{tot}(EC(0))/p$: Այս հարաբերությունը պարամետրիզացվել է որպես ֆունկցիա իմպուլսից, և կիրառվել $\pm 3\sigma$ սահմանափակումներ: Այստեղ σ -ն $EC_{tot}(EC(0))/p$ -ի Գաուսյան ֆունկցիայի լայնությունն է, որը նույնպես ֆունկցիա է իմպուլսից:

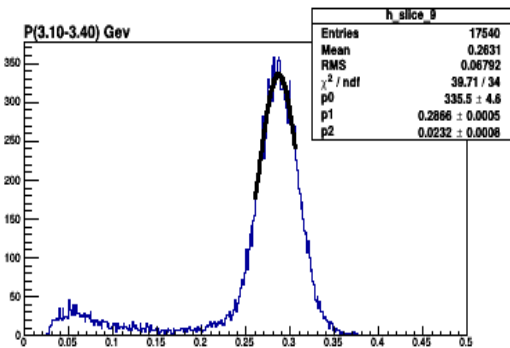
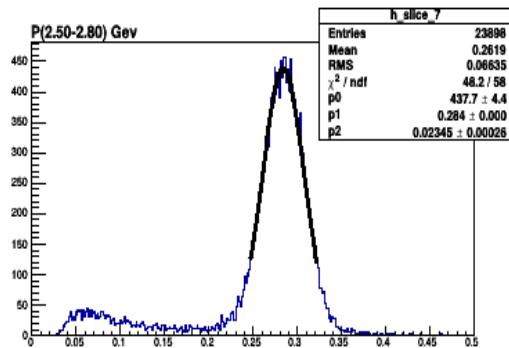
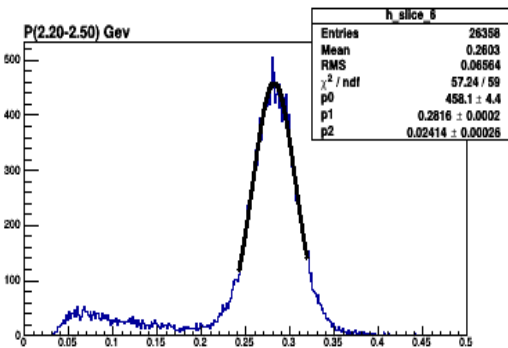
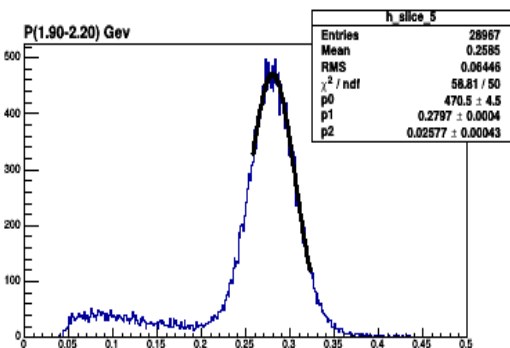
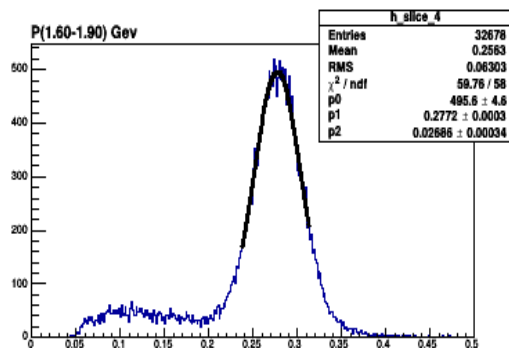
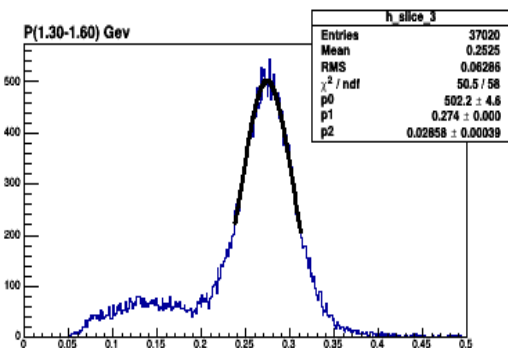
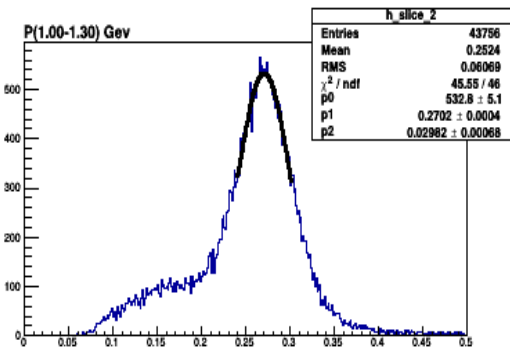
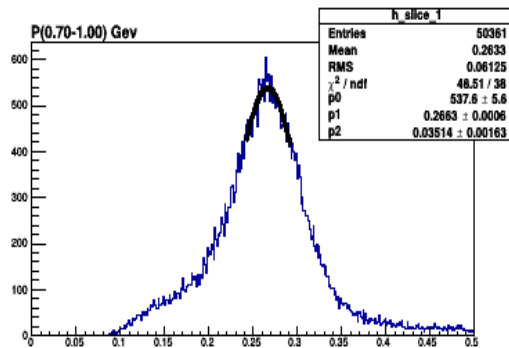
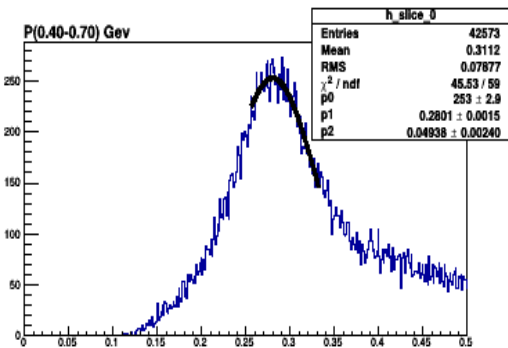

Էլեկտրոնների նույնականացում

Վերին և ստորին նկարներում համապատասխանաբար պատկերված են EC-ում ամբողջ էներգիայի և իմպուլսի հարաբերության (sampling fraction) կախվածությունը իմպուլսից կիրառված սահմանափակումներից առաջ(raw data) և հետո:

ԷԼԵԿՏՐՈՆՆԵՐԻ ՆՈՎՆԱԿԱՆԱԾՈՒՄ

Պրոտոնների նույնականացում

Պրոտոնները նույնականացվում են ըստ դրանց թռիչքի տևողության, որը չափվում է սցինտիլյացիոն հաշվիչներում (SC): Պրոտոնների նույնականացման ամենատարածված եղանակը դրանց ծնման գագաթի ժամանակի (t_{vertex}) որոշումը և վերջինիս վրա սահմանափակումների կիրառումը:

$$\Delta t = t_{SC} - \frac{R_{SC}}{c[\beta]_c} - t_{st}$$

t_{SC} - սցինտիլյացիոն հաշվիչի չափած ժամանակն է

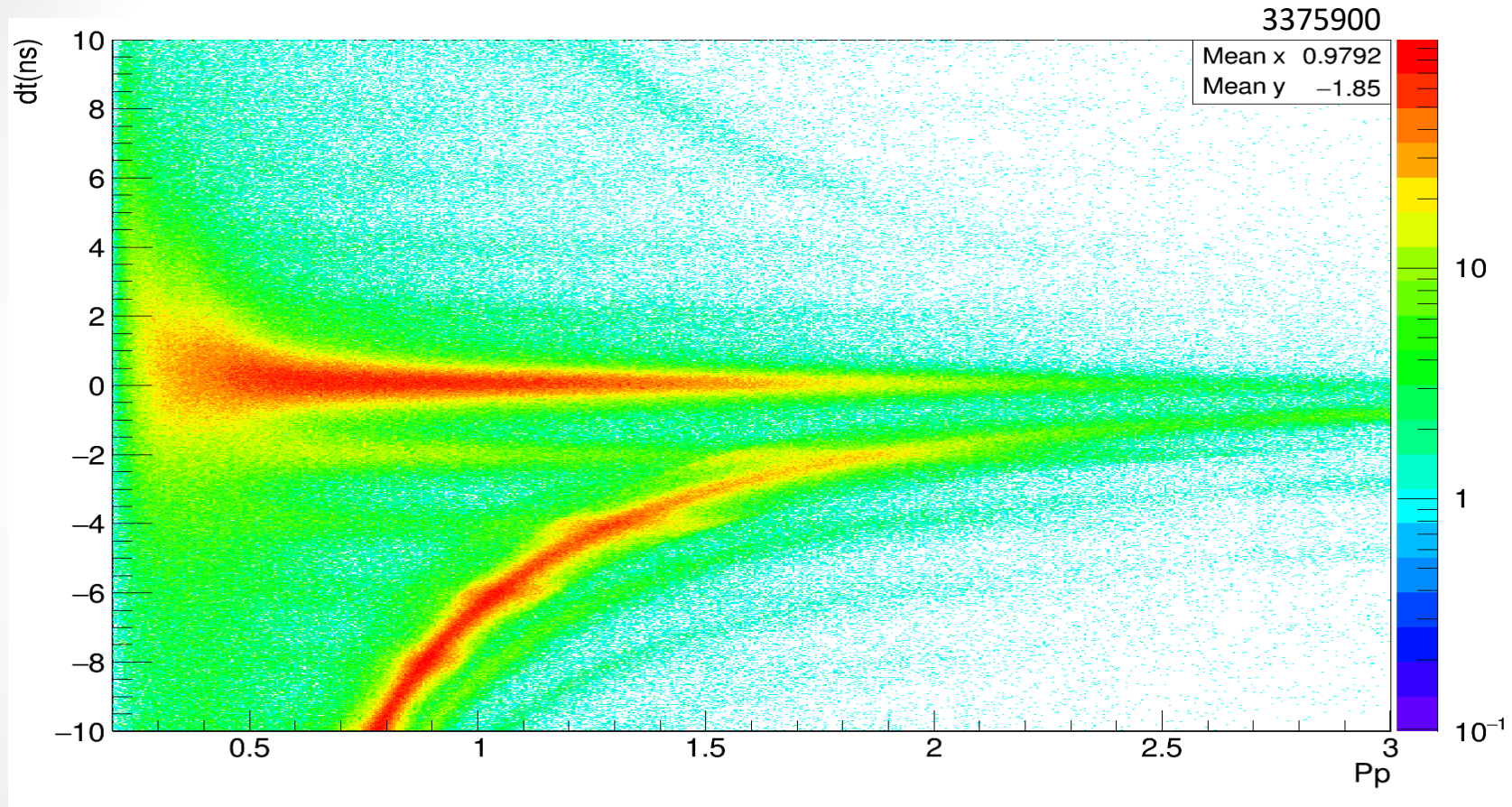
R_{SC} - ծնման գագաթից մինչև SC եղած հեռավորությունն է

t_{st} - դեպքի գրանցվելու ժամանակն է (t_{trigger})

$$[\beta]_c = \frac{p}{\sqrt{p^2 + M^2}}$$

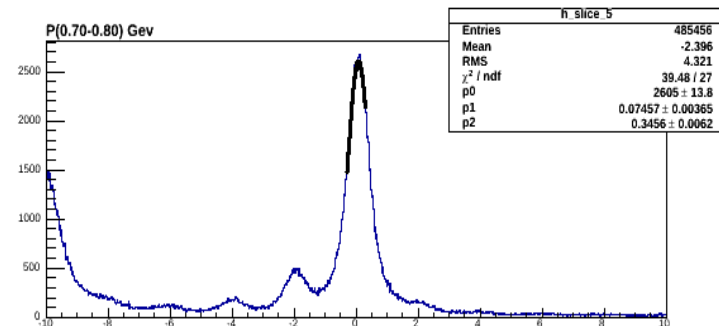
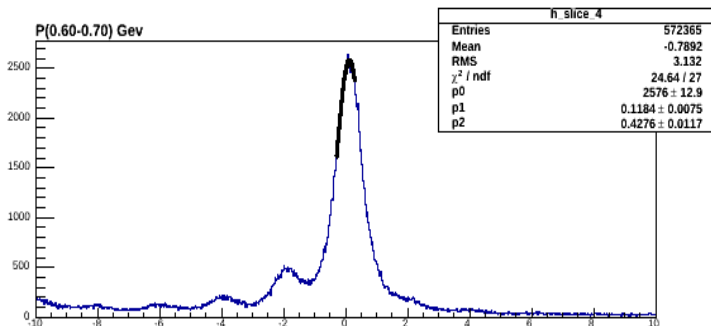
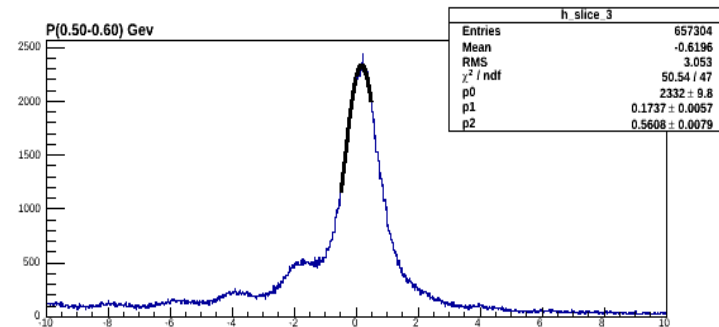
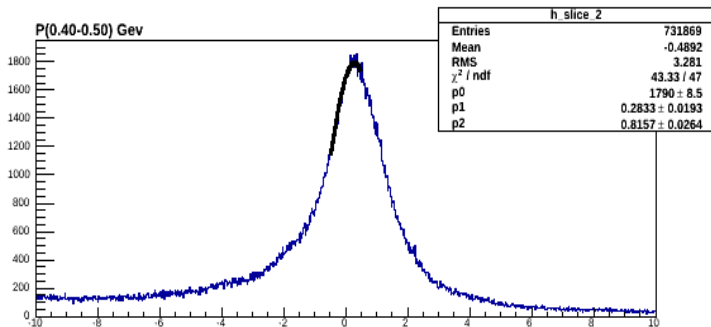
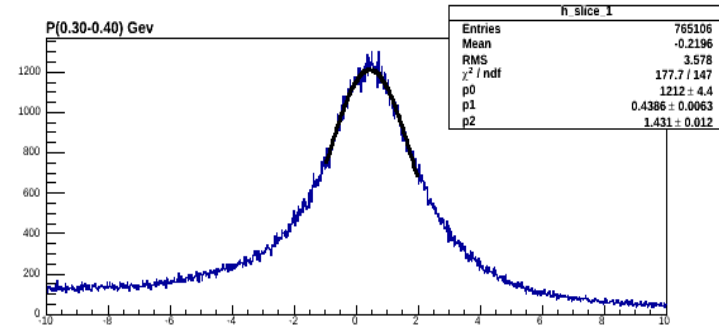
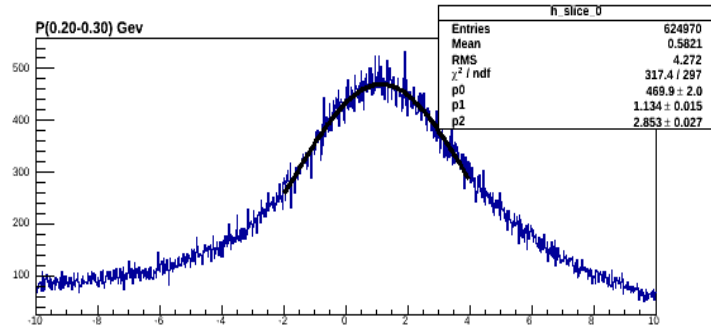

Պրոտոնների նույնականացում

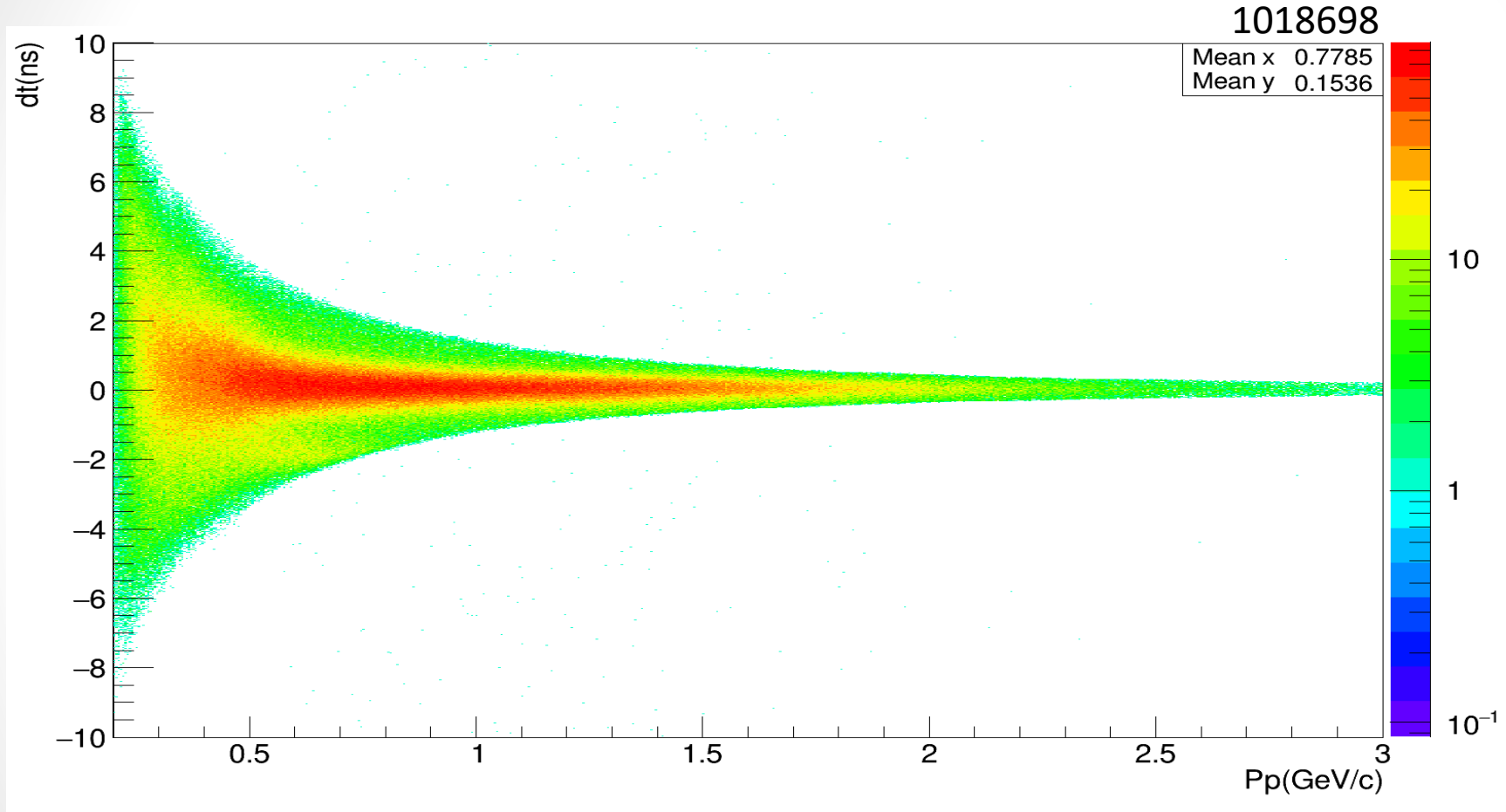

նկարում պատկերված է Δt ժամանակի կախվածությունը իմպուլսից

Պրոտոնների նույնականացում

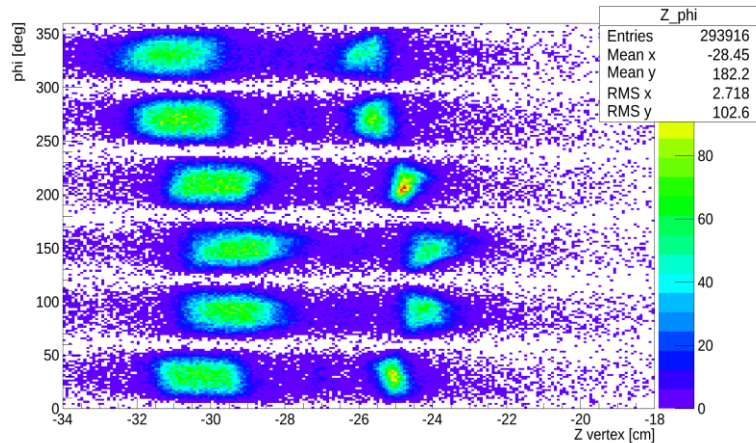
Պրոտոնների նույնականացում

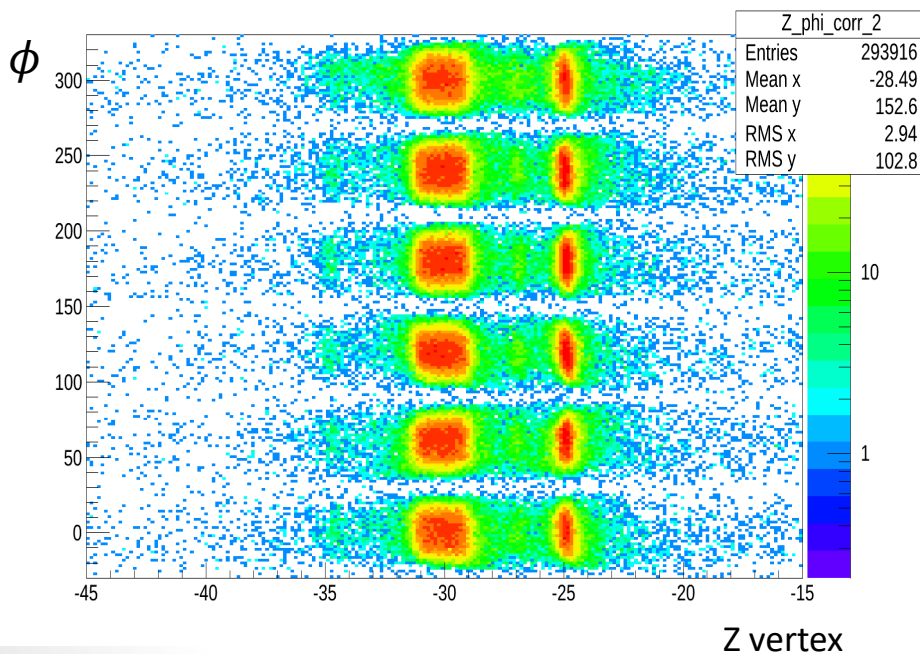
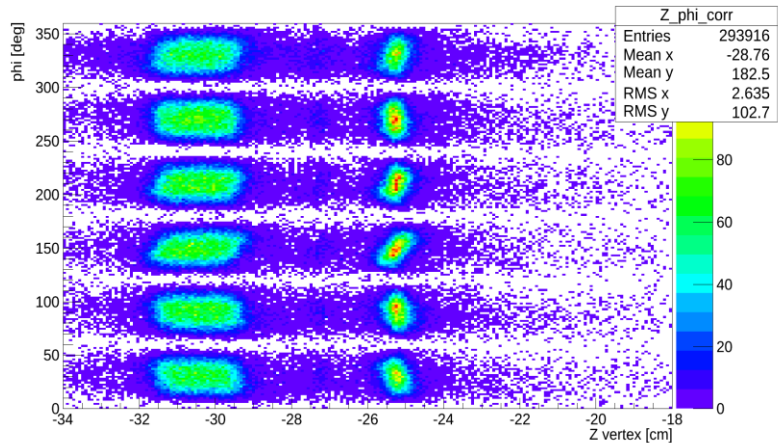
նկարում պատկերված է Δt ժամանակի կախվածությունը իմպուլսից կիրառված սահմանափակումներից հետո:

Ուղղումներ

Z vertex vs Phi before correction

Z vertex vs Phi After correction

$$z^{scorr} = z + z_t - \left(\sum_{i=0}^{i=2} f_i \theta^i + \phi \left(\sum_{i=0}^{i=2} g_i \theta^i \right) \right)$$

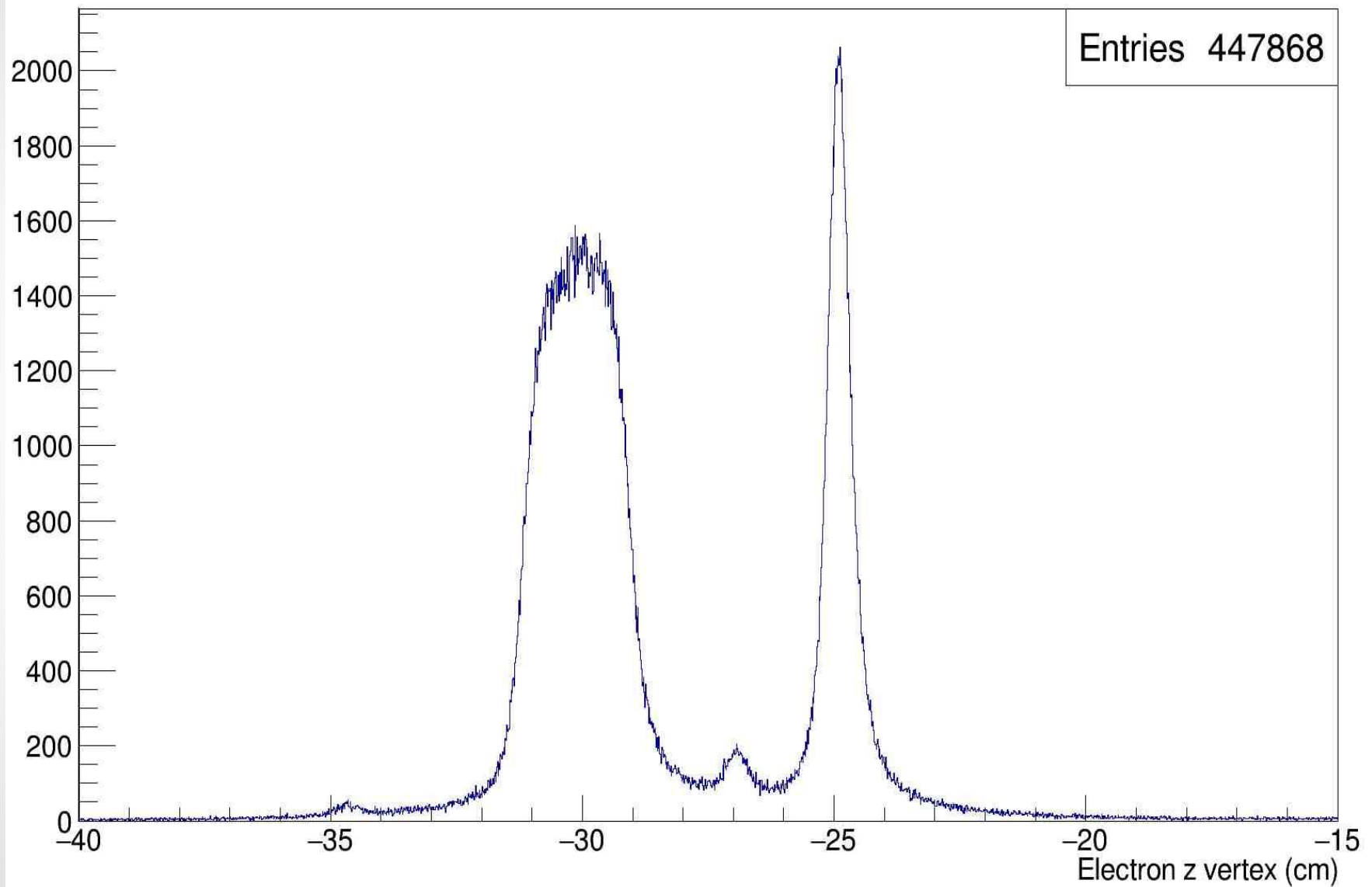
$$z^{corr} = z^{scorr} - \frac{b_1(\cos \phi - b_2)}{\tan \theta}$$

$$b_1 = 0.361 \text{ սմ}$$

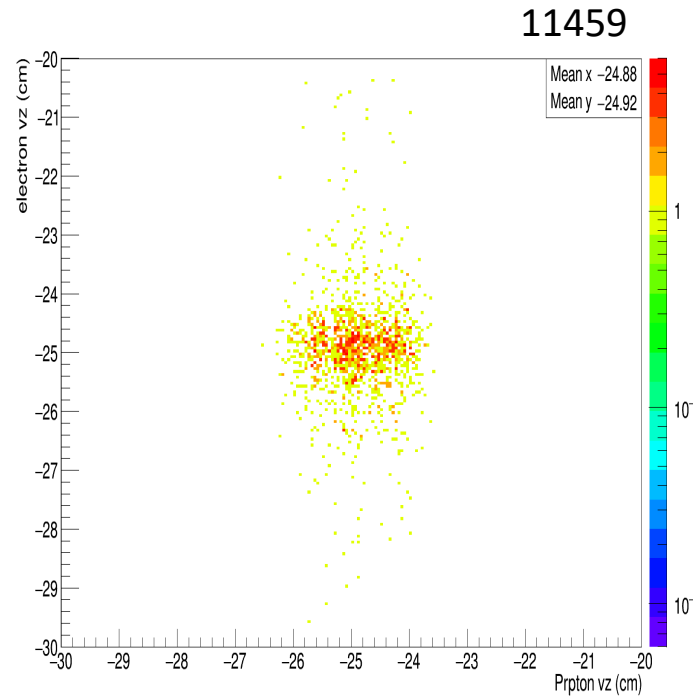
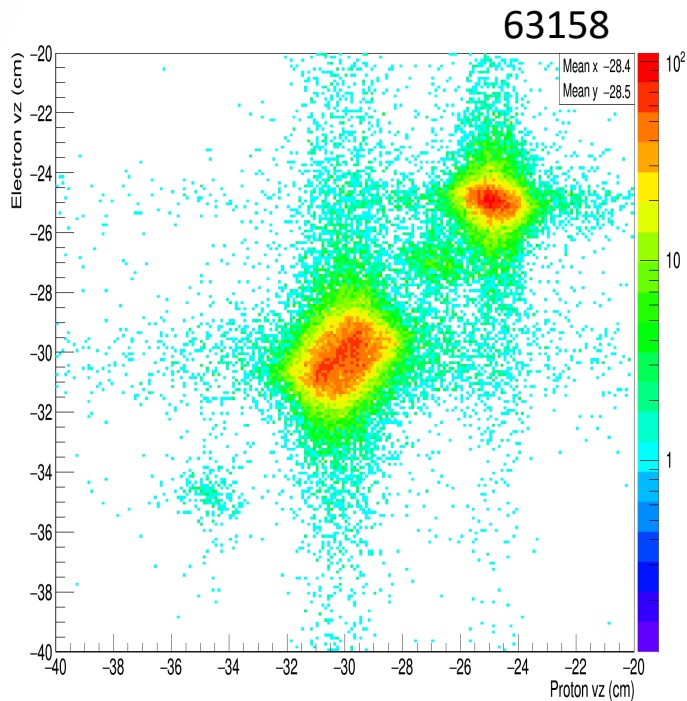
$$b_2 = 1.7054 \text{ ռադ}$$

Ուղղումներ

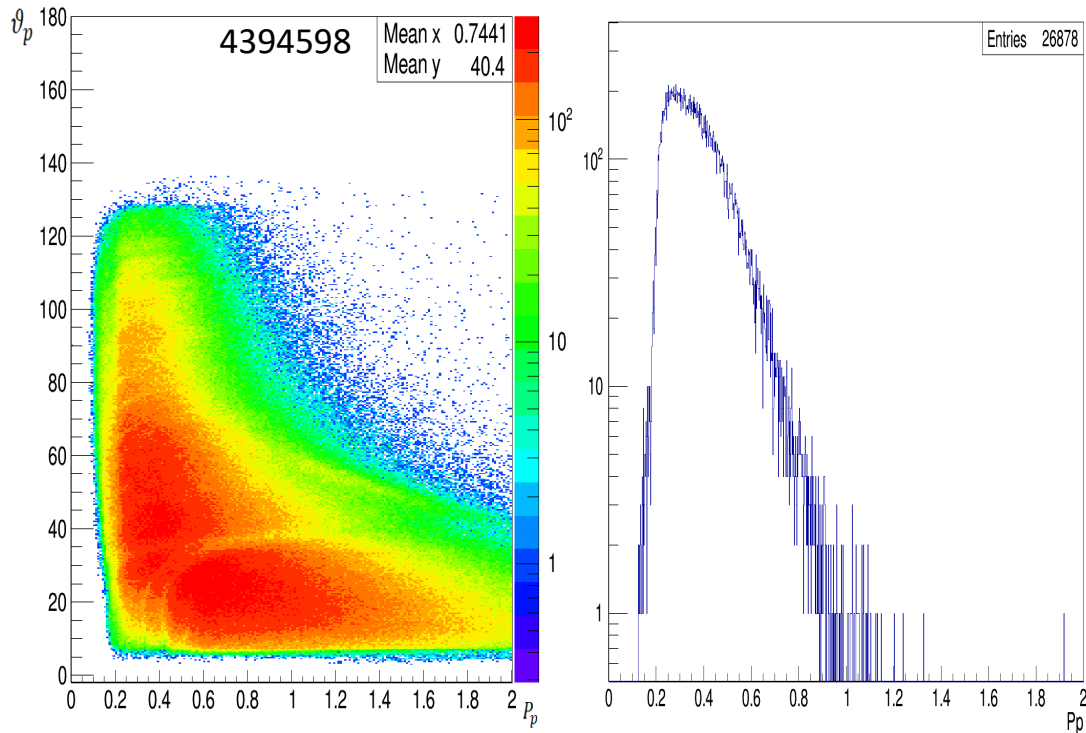

Ռեպքերի ընտրություն

Չախ և աջ նկարներում համապատասխանաբար պատկերված են էլեկտրոնի և պրոտոնի ծնման գագաթների կախվածություններն են տարբեր թիրախների (LD2, ^{206}Pb) դեպքում, կիրառված սահմանափակումներից առաջ և հետո:

Մտացված Արդյունքներ

Ձախ մասում պատկերված է պրոտոնների անկյան կախվածությունն իմպուլսի բաշխումից ($e'p$) դեպքերի համար : Աջ մասում պատկերված է պրոտոնների իմպուլսի բաշխումը , $\theta > 100^\circ$ անկյունների դեպքում

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ